

Falikárpit - Mercurius átadja a gyermek Bacchust a nimfáknak

Textil- és viseletgyűjtemény

Leltári szám:	24376
Alkotó:	Borcht, van der, Jacob (1676 - 1710) / műhelye Schoor, van, Lodewijk (1666 - 1726) / kartonrajzoló
Készítés ideje:	1700 körül
Készítés helye:	Brüsszel
Jelzés:	nincs
Anyag:	gyapjú; selyemfonal
Technika:	szövött
Méretek:	szélesség: 444 cm magasság: 315 cm sűrűség (felvető): 7 / cm

Semele történetének legismertebb, és a barokk korban legnépszerűbb irodalmi feldolgozása Ovidius *Átváltozások* c. művében olvasható (III. 287-315). A történet szerint Bacchus anyja könyörgött Jupiternek, hogy jelenjen meg neki. Jupiter teljesítette kérését, s ő elégett az égi fényben, mely az istent körülvette. Jupiter kitepte a még meg nem született magzatot anyja hasából, s megszületéséig combjába zárta. Később követével, Mercuriussal a Nysa vidékén élő nimfákhoz küldte, hogy ők neveljék fel. A kárpit közepén a csecsemőt átnyújtó Mercurius, jobbról a nimfák csoportja csodálja a jelenetet, balra a patakban Silenus hűsöl. A háttérben a nimfák barlangja, falán szőlőinda és érett fürtök, előtte gyümölcsökkel és kannákkal dúsan megrakott asztal. A virágfüzérés bordúrben gyümölcsös tálak, madarak, majmok, lent és fönt középen oroszlán és kutya fog közre egy fülelő baglyot.

A 17. század utolsó negyedében a brüsszeli kárpitszövésre erősen hatott a párizsi Gobelin manufaktúra. A mitologikus és allegorikus témák iránti vonzódás, a redőzött antik kosztümökben ábrázolt alakok, a Poussin és Lorrain hatását tükröző tájak, valamint az élénkebb színezés francia hatásra utal. Ennek a stílusnak egyik legtermékenyebb kartonrajzolója volt Lodewijk van Schoor, e kárpitsorozat tervezője. Mintaképpül Jean Dughet és Jean Versini metszeteit használta, melyek Nicolas Poussin Bacchus születését ábrázoló festménye (1657) alapján készültek (ld. [itt](#)).

A kárpit bordúrrjének külső szegélye újabb, így jelzése nincs. A bécsi Kunsthistorisches Museum gyűjteményében ugyanakkor megtalálható az itt bemutatott kárpit teljesen azonos mása, melyen a brüsszeli városjegy és az *I.V.D.B.* szövőjegy is megtalálható (ld. [itt](#)). A jelzés tanúsága szerint a bécsi és a vele azonos méretű és rajzú budapesti kárpitot Jacob van der Borch (Borgh) (1676-1710) brüsszeli műhelyében szőtték 1700 körül.

A bécsi Bacchus-kárpit egy nyolc darabból álló, mitológiai történeteket ábrázoló sorozat része minden darabnak teljesen azonos díszítményű a kerete, méreteik azonban egymástól eltérőek. Feltételezhető, hogy a eredetileg a budapesti kárpit is egy hasonló sorozathoz tartozott. A bécsi sorozat további kárpitjainak témája: Bacchus és Ariadne diadalmenete A négy évszak áldozatot mutat be Apollónak Flóra megkoronázása Eurüdikét halálra marja a kígyó Venus és Adonis Luna és Endümion Minerva zenélő múzsákkal.

A kárpitsorozat hét darabja megtalálható a Bruck an der Leitha-i Harrach-kastély, négy darab pedig a müncheni Residenz gyűjteményében. A sorozat egyes darabjai megtalálhatók a poznani nemzeti múzeumban (Muzeum Narodowe) is.

Irodalom

- Szerk.: András Edit: Ovidius *Átváltozások* című műve alapján készült 16-17. századi kárpitok a budapesti Iparművészeti Múzeum gyűjteményéből. *Kárpit 2. Átváltozások. A szövött kárpit művészete egykor és ma.* Szépművészeti Múzeum, Budapest, 2005. - 24-32. (László Emőke)
- Szerk.: Szilágyi András, Péter Márta: *Barokk és rokokó. Az európai iparművészet stíluskorszakai.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1990. - Nr. 3.1. (László Emőke)

- fényképész: László Emőke, Wagner Richárd: *Képes kárpitok az Iparművészeti Múzeum gyűjteményében. I. 17-18. századi kárpitok.* Iparművészeti Múzeum, Budapest, 1987. - Nr. 10.
- Szerk.: Voit Pál, László Emőke: *Régiségek könyve.* Gondolat Kiadó, Budapest, 1983. - p. 384., 16. kép
- László Emőke: *Flamand és francia kárpitok Magyarországon.* Corvina Kiadó, Budapest, 1980. - Nr. 53.
- Szerk.: Miklós Pál: *Az Iparművészeti Múzeum gyűjteményei.* Magyar Helikon, Budapest, 1979. - p. 298.
- főszerkesztő: Weiner Mihályné, Jakabffy Imre: *Egy Bacchus jelenetes kárpitról. Az Iparművészeti Múzeum Évkönyvei VII,* 1964. Képzőművészeti Alap Kiadóvállalata, Budapest, 1964. - 23-33. (Egyed Edit)

